

Magyarország – Európa – függetlenség

Egy „nemzeti érzelmű írástudó” Európában/tól remélt ábrándjainak története

Ne keverjük össze a „szabadságot” és a „függetlenséget”.
G. W. Bush (Kijev, 1991. aug. 1.)

Bevezető

A gondolatsor indításakor tisztázzuk, mi is a függetlenség? Elektronikus és nyomtatott lexikonokat nézegetve ezt olvashatjuk:

Wikipédia: A *függetlenség* vagy *szuverenitás* mint politikai gyűjtőfogalom egy nemzet, ország vagy szervezet saját kormányzását jelöli. Alapja a függetlenséghez való jog. A függetlenség szót rendszerint a hódoltság ellentétéként használják, amely arra vonatkozik, hogy egy régiót külső hatalom tart politikai és katonai ellenőrzés alatt. Szoktak azzal érvelni, hogy a függetlenség negatív definíció: a külső hatalom általi nem ellenőrzést jelenti, a gyarmatosítás hiányát.

Larousse: *Függetlenség*: A senkitől, semmitől sem való függés állapota. *Független*: Szabad, nem korlátozott, másnak nem alárendelt.

A szerkesztők feltehetően nem vették figyelembe G. W. Bush figyelmeztetését.

*

Európa felé lovaglásunk, majd Európába érkezésünk, már több mint ezer évvel ezelőtt, meghatározta ehhez a kultúrkörhöz való viszonyunkat. Ésszerű felismerésből fakadó erős vonzalmunk történelmi gyökereinek legdöntőbb bizonyítéka éppen a Szent István-i nehéz döntések árán történt megmaradásunk. Azért, hogy Európában európaiként megmaradhassunk, hatalmas áldozatot vállaltunk sikerrel. És ez határozta meg egész európai létünket mind a mai napig.

A folytonos Európa-sóvárgás, az érdekében ismétlődő geopolitikai kényszerből történt vagy tudatos áldozatvállalások és újkori igyekezetünk, hogy mindennek jutalmául s jelen teljesítményeink alapján ismerjenek el egyenjogú európaiainak, végigkísérték történetünket.

A szocializmust építő csatlós világ sötétjébe zárva talán még sűrűbben tekintgettünk Európa fényei felé. A kontraszt hatására csodálatunk és vágyako-

zásunk olykor-olykor óriásira nőtt. Feltétlen bámulatunkat csupán az a tőlük kapott felejthetetlen trianoni seb tudta némileg ellensúlyozni. De élt bennünk egy jogosnak érzett elvárás is, mert bizony a legkiegyensúlyozottabb és szerény, sőt önkritikus megítélés mellett is elismerésre méltó mindaz, amit a kontinens eleinknek köszönhetett. Természetesen jó tudnunk, hogy az ebből fakadó gyakori melldőngetés csak árthat. A könnyen nevetségessé váló megalapozatlan dicsekvés hatására elenyészik a nem lebecsülendő valóság is. Ugyanakkor valódi európai szerepünk oly szükséges tárgyyszerű megismertetése, fel- és bemutatása a jelenleginél több erőfeszítést indokolna.

Sóvárgásaink okait kutatván rájöhetünk, hogy azok legfontosabb kiváltója éppen az elvesztett függetlenség volt, s így Európa és nemzeti függetlenségünk óhaja valahol összemosódtak a magyar fejekben. Így aztán természetesnek tartottuk, hogy Európa nemzeti függetlenségünknek is igazi záloga lehet. Bár Kosáry Domokos ekkor már leírta azt, hogy „aki 400 évig harcol valamiért, ami elérhetetlen, az vagy nagyon kitartó, vagy nagyon bolond...” (Az idézetet egy Hermann Róbert cikkben éppen most olvastam.)

Igaz azonban, hogy 1541-ben nemzeti függetlenségünket s általa kétségbevonhatatlan európaiságunkat is elvesztettük. Okait máig taglalják történészeink, és sok mi lett volna ha... hangzik el. Talán el kellene fogadnunk a tényt, mely szerint az Oszmán Birodalom elképesztően sokszoros gazdasági fölényben volt velünk szemben, s ezt kétségtelen hősiességünk mellett csak a kor logisztikai korlátai voltak képesek ellensúlyozni. Meg még valami? Szekfű Gyula szerint, „míg addig jellemünk alakította történelmünket, attól kezdve a történelem alakította jellemünket”. De ez már hatásként jelentkezett, s nem mint ok.

Mindent összevetve tudomásul kell vennünk, hogy függetlenségüket vesztett eleinknek is folyamatos vágya volt az addig általunk sokat szolgált s mégis mostoha Európába való visszatérés.

A Habsburg-uralom beemelt Európa peremvidékébe, de miközben a kiegyezést követően egy valódi felzárkózás éveit élhette az ország, a hosszú XIX. század vége – éppen Európa közreműködésével is – elhozta nemzeti katasztrófánkat.

A megoldás reményével kecsegtető sóvárgás aztán a második világhégest követő megszállás éveiben tovább élt, és éppen a rövid XX. század végére vált szorongó, fuldokló várakozássá. Szorongva óhajtottuk, hogy befogadjon az, aki adósunk. Mert bár sokan, sokfélék és sokfelé akartak bűnös nemzetét nyilvánítani, s ezt belénk is sulykolni, annyit nyugodtan állíthattunk, hogy Európának nem voltunk adósai.

A történet azonban éppen itt fordult még keservesebbé. A mostoha ugyanis befogadott. Keblére ölelt, és azonnal sovány zsebeinkben kezdett kutatni, mi több, rövid időn belül a zsebhez tartozó gúnyánk is birtokába került. Most a cselelédszobának is nevezett hátsó lépcsős traktusban gyakoroljuk az úgynevezett „második sebességet”. A láthatatlan háztulajdonos, ha levegőt veszünk, házmesterein keresztül leméri vitálkapacitásunkat, és takarékosagra int, olykor fenyít, sőt meg is aláz. Amint azt a szakma mondja „szuverenitásunkat meg-

kérdőjelezve” nem éri be a nadrágunkkal és zsebeinkkel. Többet akar, mélyebbre próbál hatni a test, a szellem s akár a lélek dolgaiba is. Ezzel idézi, sőt esetenként túllépi, letűnt korok letűnt rendszereinek mohóságát. Függetlenségünk reményének ismételt elvesztése volna úgynevezett szabadságunk ára?

Mindent összevetve mégis itt vagyunk itthon. Mert Európa jelenleg mégiscsak ezt jelenti, miközben sajnos ilyen. Fölötte azonban ott az egyelőre még egypólusú (?) világ urának számító USA árnya. Az pedig, mint arra annyian figyelmeztetnek, közép-európai kapcsolatait – akárcsak 1989 előtt (lásd 1956) – most is alárendeli a Moszkvával fennálló viszonyának.

Számunkra pedig az ismerős nóta immáron 10 éve ekképpen szólhat: „Édes Európa itt vagyunk, érted élünk és halunk.”

Papp Endre így szólít fel válaszára: „...mit gondolunk, nemzeti érzelmű írástudók, most az elmúlt 25 év tapasztalataival felvértezve, a nemzeti függetlenségről? Mitől való szabadulást, avagy mire való szabadságot jelenthet ez a fogalom?”

A fentiek szerint tehát vélt szabadságunkért éppen függetlenségünktől kellene „megszabadulnunk”? Akkor viszont mire való az a szabadság?

Nos, tapasztalatszerzésünk évszázados tárháza már a rendszerváltást megelőzően új korszakába léphetett.

A megkerülhetetlen Trianon-trauma, Európa leghatalmasabb árulása, nem-hogy elgondolkodtatta volna a földrész azt magukénak érző urait, hanem csak tetézte a bűnt. S itt először két tényt kell említeni: Jaltát és 1956-ot. Megjegyzendő, hogy mindkét (Trianonnal mindhárom) esetben ott terpeszkedett Európa felett az USA már említett, akkor s ma méginkább mindent betakarni képes árnya.

Miközben az általuk reánk szabadított „felszabadítók” építette másik világrend áldozataiként szabadságról és függetlenségről álmodoztunk (sőt esetünkben tettünk is érte), nem sejtettük, hogy a felsorolt három árulást tovább lehet bővíteni. Ráadásul az eddigi legravaszabb módon úgy, hogy boldog, vágyakozó, ködös tekintetű reménységekkel önként vetjük magunkat annak karjaiba.

Megtörtént, s még azt sem mondhatjuk, hogy tehattünk volna mást. A történelem menete és ama minket oly sokszor kényszerítő vagy terelgető geopolitika egyaránt meghatározta ezt.

És elkövetkezett a csalódások negyedszázada, melynek során saját szabad(?) akarattunkból szerencsénk volt ennek a viszonyoknak több változatát is kipróbáló kormányokhoz. Az eredmények ismeretesekek.

Most érkezünk el a megtapasztalás csúcsára. Akkor, amikor a szinte lehetetlent kísértve, mégis megpróbálnánk a szabadság és a függetlenség párhuzamos megvédését. Párhuzamos, mert mint jeleztem, nem lehet igazi szabadság függetlenség nélkül, és fordítva. S ne próbáljon senki sem a szuverenitás egy részének szükségszerű és önként vállalt feladásáról beszélni. Az, amennyi egy életképes és alapelveinek megfelelő unió oltárán feláldozandó, bőven beleférne a függetlenség fogalmába.

Itt idézem az 1989-ben megjelent *Limes* első számának bevezetőjét: „Rajtunk már csak egy olyan nemzetállami struktúrákat és beidegződéseket meghaladó

európai átrendeződés segíthet, amelyben nemzeti mivoltunk, a Kárpát-medencei magyarság egészének nemzeti mivolta szabadon megélhető, amelynek legfőbb jellemzője: az országhatárok felett átnyúló nemzeti és európai összetartozás szabadsága. Ennek reményében indítjuk útjára a Limes című folyóiratot stb.”

Na, de ami most történik?

Nem véletlen a folyamatos aggodalom, amely a megkérdezett „nemzeti érzelmű írástudókat” gyötri.

És ez az aggodalom immáron nemcsak a maradék haza sorsáért az elszakított szülőföld(ek)ért, de az összes elszakítottakért egyaránt nyomaszt. Magyar sorsunk is globalizálódott. Egyre inkább összefonódik az anyaországi, a trianoni árva és a világba kergetett vagy bolondított magyarok jövője földrészünk és a világunk jövődjével. És ennek okán a magyar függetlenséggel is.

Imígyen aztán az Európa testét annyit védelmező magyarság Németh László-i felszólítás által is ösztönzött, következő nagy kísérlete lehetne akár Európa lelkének megmentése is, ami nem katonai vagy gazdasági hatalom kérdése. Spirituális feladat elsősorban. Erre pedig Isten segedelmével egy kis nép is alkalmas lehet.

Ugyanakkor tudom, hogy ezen a tételen a liberális olvasó csak mosolyog.

2014-es, immáron 53. adventi levelemet idézem, mikor erről írok. És folytatom is: Nekünk ezt kell hinnünk, erősen hinnünk. Mert más kiút már nem látható. Esetleg egy könnyített változat akkor, ha szövetségesekre lelünk. Erre nagy szükség volna. Akár meggyőződésesek, akár pusztán érdekeltek azok, lendíthetnek az ügyön. De ez már nem a lélek, hanem a politika tudományának és bölcs gyakorlatának kérdése. Az pedig természeténél fogva – mai formájában – sokkal süppedékesebb terület, mint spirituális feladataink szépséges mezői, de létező és elkerülhetetlen.

A pragmatizmus gonosz kényszere alatt e két látszólag ellentmondásos tevékenység valahol egymást erősítve fonódik össze egy elrontott, de reményeink szerint mégis javítható világ forrongó katlanában. Fontos volna az elkötelezettség mellett egy világot irányítani akaró hatalom veséibe látni képes, ha kell e tudomány minden szükséges eszközét alkalmazó politika. Olyan, amelynek hiánya évszázadokon át képezte gyengénket.

És jól tudom, hogy ez a külpolitika, mely ráadásul az idegen érdeket belülről kiszolgálók miatt belpolitika is, rendkívül kockázatos. Ennek éppen napjainkban érezhetjük újra veszedelmeit.

A világ sorsát ugyanis ma egy gyilkos, de valójában öngyilkos láncolat határozza meg. Ennek léte és működése hosszú viták tárgyát képezi, és bár napról napra észrevehető, mégis az összeesküvés-elméletek skatulyájába akarják süllyeszteni.

Leginkább tiltott eleme az egy „emlegetni sem szabad” hatalom (ezt nevezik gyakran háttérhatalomnak) léte, s ennek meghosszabbított keze a minket éppen most is leplezetlen kettős mércével leckéztető USA. Saját elsőségét (saját hite

szerint talán létét s szerinte talán jogosan) biztosítandó, a szabadság és demokrácia valaha megálmódott hazájából hazug „demokrácia exportórré” süllyedt. Kultúrkörünk azonban közös, a civilizációk hatalmas versenyében (harcában) természetes szövetségeseinknek kellene lennünk. Mert ezen a ponton – egy magasabb szinten – Európa megmenekülése Amerika túlélésével fonódik össze. Az Európából sarjadt és a glóbusz északi felét három földrészen keresztül körkörösén átölelő civilizáció összefogva még versenyképes lehetne. Ebből viszont nem zárható ki Észak-Amerika és Európa mellett a hatalmas orosz birodalom sem.

De mit látunk? Az USA Európát akarja maga alá gyúrni, és ugyanakkor Oroszországot is. Ezért a kettőt egymás ellen játssza ki. Saját jövőjének egyedüli támaszait pusztítaná.

S a kóros lánc itt sem ér véget. Nem, mert Európa – amellett, hogy messze-menően kiszolgálja a tengerentúli erőt – szintúgy elköveti a maga sajátos öngyilkosságát. Kelet felé terjeszkedve önmagát gyarmatosítja. Új tagállamok piaccá és olcsó munkaerőforrássá süllyesztéséből tartaná fenn ideig-óráig a magállamok életszínvonalát? Vagy csupán az elvárt hasznot akarná biztosítani urainak?

Vagyis – amint azt egykori elnökünk mondotta – az elnyert szabadságot nem szabad összekevernünk a függetlenséggel?

De, kérdezem újra: létezhet e kettő egymás nélkül?

És ezzel sem értünk a végére. Hiszen térségünk országai, ezek a kis „szegénykalodák” egymást eszik, s vak-mohó vágyakozással homogenizálnak egy steril nemzetállam álmának képtelen ködében élve. Teszik, mint a Trianon győzteseit sem kímélő pszichózis áldozatai, és használják kicsinyes pártküzdelseik eszközeként is.

A hatalmas lánc körképe aztán a kisközösségek, majd a neoliberais szellem által atomizált és kapaszkodó nélkül maradt emberek, az elvakítottak „szóló haláltáncával” zárul.

Mi hát a remény? Mi lehet a megoldás számunkra?

Csakis egy pillanatnyilag komoly meghatalmazásból származó és nagy erejű olyan pártpolitika, mely a nemzetpolitikát tűzi ki célul, és hibáit határozott kézzel nyesegető, emelkedett, példává nemesülni képes, lankadatlan és alázatos, valamint – nagy hatalmához hasonló méretű – szerénységgel párosult munkát folytat az emberek, a mindenkit magába záró nemzet érdekében, annak a nemzetnek az érdekében: mely „él e hazán”. Ezt kellene nem csupán elvárni, de támogatni is, és ugyanakkor megkövetelni – tehát ha kell –, jó irányba terelgetni!

A nemzetért s annak állandó megtévesztések pergőtüze alatt bizonytalanodó egyedeiért folyó kormányzás tisztaságának felismerése belső erőket mozgósíthat. A sikeres példa külső szövetségeseket vonzhat. Nagyon fontos ez. Mert egy pusztító lavina létrejötte nem lehetetlen, s ezt éppen az a hatalmas külső összefogás igazolja, amely egyébként teljesen indokolatlan volna egy ilyen szabadnak mondott kis ország, egy ilyen eltiport és meggyötört nemzet függetlenedési kísérlete esetében, ha annak példája nem bizonyulna vonzónak és követhetőnek, tehát a támadók szemében veszedelmesnek.

A távlati kép, melyet nemzeti függetlenségünk megvédésével kapcsolatos várakozásainkra gondolva látok, sokak által vitatható lehet. De öngyilkos vilá-gunk tébolyát akkor ki és mi magyarázza meg? Hiszen, ha a minket kettős mércével sújtókra nézünk, mit látunk?

- Saját tudósaik jelzik a demográfiai katasztrófa örvényének veszedelmeit.
- Saját szakértőik figyelmeztetnek a környezetszennyezés végzetes kihatására.
- Saját kutatóik vizsgálják az elsvatagosodást és az előre látható vízhiányt annak minden – akár háborús – következményével.
- Saját bőrükön tapasztalják az általuk kitalált (vagy nekik kitalált?) „politikai-lag inkorrekt” jelszó szorítása miatt kibeszélhetetlen „multikulti” képtelenségeit.
- Saját köreik leplezik le döbbenetes hazugságaikat és mesterkedéseiket.
- Saját közgazdászai sora figyelmeztet az általuk működtetett pénzügyi rendszer sérülékenységére.

És mégis továbbvágatnak a biztos vég felé.

Vajon azok az ismeretlenek, akik a haszonért vagy a világalom álmaért ezt nem akarják látni, Istennek képzelik magukat? Ők mire várnak? Mit remélnék? És ilyen nyomás alatt mit remélhet a szabadságot és függetlenséget egyszerre és Európában óhajtó magyar.

*

Sokan felelnek majd ezekre a kérdésekre, és nálam avatottabbak. Saját gondolataim legfeljebb az átlag magyar „nemzeti érzelmű írástudó” kitarulkozása-ra alkalmasak. Ha azonban mégis próbálnék valami újat is nyújtani, az eme aggodalmak „fejlődéstörténetét” bemutatni szolgáló kísérletem lehet. Ugyan-is rendelkezésemre állnak az utóbbi évtizedekben írott és jórészt megjelent naplójegyzeteim, illetve évente elküldött adventi leveleim, s azokból tallóznék időrendi sorrendben, mintegy nyomon követve a fájó megérzések és ráébredé-sek sorát.

Lássuk hát ennek tükrében, hogy mit jelenthetne az a sokat vágyott, hami-sítatlan nemzeti függetlenség, pontosabban inkább megfordítva, hogy mit jelent annak hiábavaló, de szívósan kitartó (s remélem, nem bolond) várása.

Három és fél évtizeddel ezelőtt, nem sokkal visszahonosításom után írtam le e sorokat, melyek egy később elküldött adventi levelémhez is csatlakoztak.

A szabadság és függetlenség reménye, amire 1986 novemberében várakoztunk:

Mert már a mi nemzedékünk is a várakozás idején nevelkedett, s a minket vezetni hivatottak java ugyancsak a „fogságban születettek” közül került ki. [...] Hol van hát a kiindulási pont, ahonnan mindent számíthatunk, amihez mindent viszonyítani lehet?

[...] Rugaszkodjunk hát el apró generációs perspektívánktól. Nézzük a dol-gokat magasabbról, röppenjünk fel lélekben oly magasra, hogy onnan alápil-lanthassunk az egészre. Ha ez sikerül, csodát láthatunk, a minden tény meg-

hazudtoló megmaradás csodáját, mely ott hordja magában a remény erőt adó csíráit is. [...]

Drága várakozó barátaim! Nem fognak minket megsiratni. Nem fognak, mert azok számára, kiknek lelkiismeretfurdalás fakasztotta könnyeit szeretnének magunk felett tudni elsüllyedésünk (elsüllyesztésünk) képzeletbeli és drámai szertartása közben, örömnünnep lenne az. De hinni kell, hogy nem ezért fog elmaradni az a könnypatak, hanem azért, mert megmaradunk. Mindennek ellenére és éppen pont azért és csakazértis és mert egész történelmünk bizonyítja, hogy ennek így kell lennie.

Reméljetez hát, és várakozzatok bizalommal és felelősséggel, mert hivatása van annak, akit megmaradásra ítelt a történelem. Várjuk a jövőt felkészülten. Várjuk munkával, bölcs cselekvéssel.

*

Aztán 1989-ben így folytattam:

A mi dolgunk ezután egészen más lesz, a tétlenségre szokott satnya csodaváróból, az idővel versenyt futni kénytelen atlétákká kell vedlenünk. Nem lesz könnyű. Nem lesz könnyű, mert a lehetetlent kell most megpróbálni. Fel kell építeni egy mindenki számára édes hazát jelentő új független országot, olyant, amelyikre a kívül rekedt büszke bizalommal néz, s csodás holdudvarában úgy érzi: érdemes megmaradni magyarnak.

*

1992 adventjén még-már ismét jelen volt az aggódo várakozás:

Mennyit vártunk, és csak álmodtuk azt, ami bekövetkezett, s mekkora csalódások érhetnek [...] Megérhetjük még a báránybőrbe bújtak lakomáját? Mert a gazdaság és gazdagság éppen úgy, mint a jobbítónak kikiáltott, de valójában mindenre kész szó, kezükben van. [...] Zavaros minden, s csak azt látni, hogy jó és rossz határa valahol máshol húzódik, mint azt a tömeggel érzékeltetni akarná bármely oldal. A történelmi kocka most végleg jó irányba pöröghetett volna, ha... ha képesek lettünk volna az egységre, a rossz kivetésére s a jó vagy jót áhító, jóra törekvő megbecsülésére. Talán még nem késő. A magyar egység minden másnál többre képes. Csakhogy ezer év alatt oly ritkán mutatta meg erejét. [...] a világ gyarló vonzása gyarló [...] önmagunkra erősebben hat, mint a történelem tapasztalatának belső szava. Nyersanyaggá leszünk a tőke falánk hordájának terveihez. Jól előregyúrt, puhára dagasztott, buta pöffeszkedő, kelésre kész nyersanyag. Fűtik már a kemencéket, melyekből pirosra sülve kerülünk ki asztalaikra. Félek, hogy felfal a világ.

*

1994. március 15-én figyelmeztető ünnepi beszéd:

Különösen fontos ez most, amikor veszedelmesen közel állunk az annyit várt és most megkapott nagy lehetőség elszalasztásához.

Önhibánkból-e? – kérdezzük azonnal. És erre bizton válaszolhatunk igennel is, de nem csupán miénk a hiba. Ugyanakkor ez a „nem csupán”, semmi esetre sem mentesíthet a feladat alól, hogy minden külső és belső ellenhatástól függetlenül, teljes erőnkből, minden hitünkkel és optimizmusunkkal a jövőn munkálkodjunk.

Mindarra, ami kívülről, az önző és csalfa nagypolitika irányából vagy belülről, a kétségtelenül fellelhető ellenérdekeltség felől lelkesedésünket hűteni, lendületünket fékezni, hitünket megtörni, reményeinket megtépázni, erőt adó hagyományainkat bepiszkítani igyekezne, vagy egyszerűen csak közönyével tüntet, úgy kell tekintenünk, amint a nemzetünket évezredek át meg-megújító magyar paraszt az időjárást és a kártevőket nézte. [...]

Már fejrémlik valami, de méreteiről még nincs pontos fogalmam.

*

És amire ugyanez év adventjén gondoltam:

[...] nevetségessé válnak a pártállás, a magasztosnak hirdetett elvek és elvtelenségek, a legkülönfélébb alapokon bizonyítgatott megosztottságok, és kiderül, hogy jók és rosszak, hatalmasok és gyengék, bűnösök és ártatlanok mind egy úton vagyunk egy szörnyű meredélyen, melynek végén a visszafordíthatatlan romlás vár reánk.

Nyilvánvaló, hogy a szabadság és függetlenség felhőtlen reménye már elszállt.

*

De a következő év márciusi ünnepén tovább körvonalazódik a kép:

Mit tettünk, mit tehattunk volna, mit tehetnénk a jövőben, hogy a századelő nagy ország- és nemzetvesztését követő, tudva vagy tudat alatt máig vérző, máig ható rettentő sebeket egy nagy, mindenkit magasba emelő sikerélménnyel, egy új és annyi idő óta óhajtott Magyarország megeremtésével orvosoljuk? [...] Az igazi hazafiságot nélkülöző, a nemzet egészséges és tiszta értelemben vett eszméjét tagadó vagy nem ismerő közösség erre képtelen. A történelem során nem alakult még ki más, ennél jobb, összetartó erő. Ahogy egy kis közösségnek is megvan a sokszor megtagadott, de máig nélkülözhetetlenek bizonyult téglája: a család, úgy nélkülözhetetlen a már-már fennmaradásáért küzdő világ számára, annak nagy közösségében, az egészséges nemzeti tudattal rendelkező – és ezért félelmeiktől és önvádaktól mentes –, mások felé nyitott és összefogásra alkalmas, önbizalommal teljes országok sokaságában.

Sajnos vannak erők országon kívül és országon belül, akiknek sem másoknál sem pedig a mi esetünkben ez nem érdeke. Ne kössük ezeknek az erőknek a létét eddig ismert és sokat emlegetett közösségekhez, szervezetekhez, országokhoz. Ezek az erők a világ új gazdasági hatalmi elitjének formálódása során a legkülönfélébb helyekről rekrutálódnak, és miköztünk is gyűjtik meggyőzés-sel, hamis információval, különféle előnyökkel magukhoz vonzott vagy esetleg félrevezetett gyűttműködőiket.

*

1998 adventje a felcsillant reménységek ellenére is keserű.

A bicska pedig akkor nyílik ki a zsebben, mikor eszedbe jut, hogy a nagybetűs történelem nem valami megfoghatatlan erő, melyet tisztelettel elfogadsz, és bele-törődve tönkjére hajtod megfáradt fejed. Nem bizony, nem az. Hanem nagyrészt a jelenben is élő vagy nemrég még mozgó, megfogható, hozzád hasonló parányok barkácmunkája. Silány tákolmány, melyet nem a bölcsek tapasztalata, hanem az oktalanok és ferdék, az ármányosak és érzéketlenek, az önzők és nagyravágyók, az értéktagadók, a lelki színvakok alkotnak és formálnak napról napra.

Igen, azok, akik mindenkor felbukkantak történelmünkben. Kívül s még fájóbb módon belül. Azok, akik hajlandók voltak ama „vadkan” szerepére, ha kellett, s pusztították saját jövőjüket is a pillanat kapzsi vaksága által vezetve.

*

A millenniumot megelőző trianoni évfordulón ezt jegyeztem fel:

Európa bürokratái halogatják a visszafogadást. Jó hosszú átmenetet akarnak. Kevesen tudják, hogy ez az átmenet mennyi veszteség nekünk, s mekkora nyerség az általunk sóvárgott befogadónak. Ők diktálták porba sújtásunk feltételeit, s most a kegyes engedély, mely felemelkedésünket jóváhagyja, szintén az ő feltételeik szerint fogalmazódik. Európa tehát nem emlékezik. Egészséges, idegnyugtató feledéssel kíméli magát a lelkiismeret-furdalástól.

Még nem tudjuk, hol tart majd ő, amikor befogad. Még nem tudjuk, mi vár majd akkor reánk. Még nem tudjuk, milyen lesz a nekünk szánt hely. Még nem tudjuk, mennyit vihetünk be magunkból, s mennyit kell eldobni mint homokzsákot a rákényszerülő léghajósnak. Még nem tudjuk, mit fog jelenteni az az Európa, s pláne nem, milyen jövő vár reá az új egyensúly felé rohanó világban.

Mit tehetünk hát? Van választás? Azt hiszem, nincs.

[...] az eljövendő generációknak a nemzeti öntudat egészséges vértetétét biztosítva kell belépniük az elkerülhetetlen bizonytalanba, a remélt jóba, a reményeink szerint minden bajra gyógyulást nyújtani képes közösségbe.

*

Az ezredfordulón, az éppen zajló labdarugó Európa-bajnokság lázában égő nemzetek harcát szemlélve ezt vetettem papírra:

Európa leveti egyik álarcát nekünk. A minket váró Európa feltárja önmagát. Ez is vagyok. Erre is számíthatok. Ezt kaphatjátok. Ilyenek is legyetek. De jó tudni, hogy mindez biztató s elrettentő példáival együtt csupán a felszín. A mélyben sokkal nagyobb játszmákra számíthatunk.

Mert miközben szorongó és stréberkedő jó tanuló módjára keressük Európa kegyeit, ha imitt-amott kibújik, mint szög a zsákból, magyarságunk, már hisztériásan figyelmeztetnek. Ne magyarkodjunk! Ne sértsük a másságot idebenn vagy odakinn, mert már nevünk kimondása is érzékenységeket sért. Már bemutatkozás helyett is csak csűrhetjük-csavarhatjuk a szavakat, ki ne mondjuk a bűnös pár betűt, hogy: magyar. A színesre festett arcú Európa jobban szereti, ha mi fakók maradunk.

Vajon ebbe az Európába való belépés a tét, vagy inkább egy imígyen fogyaszthatóvá tett, vonzónak tűnő cél kitűzésével terelik el figyelmünket a globalizálódó, nemzetek feletti társadalmak nagy házában számunkra kijelölt mellékhe-lyiség felé mutató utunkon?

[...] Reméljük hát legalább a kisebbik rosszat?

[...] A csodát [...] nekünk kellene megtenni.

Szomorúan állapítom meg, hogy nem tévedtem, sőt ahhoz viszonyítva, ami utóbb történt, egyértelműen derűlátónak is mondhatom ezredfordulós önmagammat.

*

2000. advent előtt pedig így folytattam:

A nagy terelés megkezdődött [...] Sehol a globalizáció megfoghatatlan szel-leme nem talált még alkalmasabb alapanyagot a tökéletes és gyors sikerhez a posztkommunista társadalmak megroggyant emberénél. Úgy bánhat el ve-lünk, mint gyurmával az animációs művész. [...]

Most végre megmutathatjuk, hogy nemcsak fejjel a falnak – ide lőjetek hur-rázással – vagyunk képesek előre rohanni, hanem a történelem által belénk örökített szívóssággal és megmaradáskészséggel élve is tudunk hajózni e zava-ros vízen, s vinni, menteni értékeinket a túlsó part felé.

Reménytelenségben mégis éledező remények és előretételek az árbockosárból.

*

Ugorjunk 2002-re, a nemzeti oldal által váratlanul elvesztett választás évére.

Kezdetnek két januári naplójegyzet:

Nagy igyekezettel próbálkozunk felzárkózni, ha kell az önfeladásig menően, a minket évezrede s főleg évszázada annyiszor eláruló Nyugathoz. Magunk is Nyugattá válni készen. A trianoni csapda kényszerhelyzete eközben vasmarok-kal szorít. Ettől várjuk a megoldást, s ugyanakkor ebben rejlik annak minden ellentmondása is. Hiszen mi jófiúk, befogadásra alkalmasak csak akkor lehe-tünk, ha a békességért mindenről lemondunk. A békétlenkedőktől, az általuk nyertesekké tettektől, nem várják el ugyanezt. Valamiért. Ha nem másért, akkor egyszerűen azért, mert érzik, hogy itt kompromisszumra csak mi vagyunk képesek, és kompromisszum kell, ha egyoldalúan is. Mert őket kívülről nem érdekli, ki szenved meg a látszategyensúly fájdalmait.

Én viszont attól félek, hogy ekkora árat nem szabad fizetni, nem lehet fizet-ni, mert amit kapunk csak ideig-óráig fogja csillapítani a fájdalmakat. A baj ismét felszínre tör.

Mert ebben az esetben feladjuk igazi függetlenségünket.

Ha azonban a magyar nép még ma is ott tart, hogy ennyire primitív és át-látszó érveléssel félrevezethető, akkor olyan lépés következhet, mely a nemze-ti lét fennmaradását kérdőjelezi meg.

Itt viszont már többről szól az aggodalom, mint szabadság és függetlenség.

*

Lezajlottak tehát a végzetes választások. 2002 augusztusában így fakadtam ki:

Most tompaság van [...] Ha marad ez a csend, ha a szabadság hírnökeinek remélt felkentjeink némák [...] az eredmény nem lehet más, mint a közönyösök számának gyors tovább gyarapodása.

[...] És ez a jövőt uralni készülőknek éppen megfelel. Mi több, a kellőképpen közönyösök akár el is nyerhetik a szabadság valamiféle másolatát. Élhetnek is a demokrácia valamiféle állatkertjében.

Közben pedig vonulunk mind előre, arra, amit Európának neveznek új értelemmel s új, divatot jelentő szóval. [...] Oda, ahol, cserébe eladott országunkért már induláskor nettó befizetők lehetünk. [...] A rendszerváltás annyiból állt, hogy az előző haszonélvezők ruháikat váltották nyugati minőségűre. A négy évtized alatt kifárasztott országnak ismét nyakára ültek, a haldokló alól eladták a kezevetet, s kockát vetettek rongyaira. Ma már hulláját is áruba bocsátanák. Így nyoma sem maradna annak, hogy itt valakit megraboltak.

A hullarablás a mai globalizációs világban soha nem látott gyorsasággal merül feledésbe. Csak az érdekek szerint dolgozik a sokat prédikált – rugalmas műanyagnak bizonyuló – erkölcs.

Ez lett a mi keresztény mivoltát feledő Európánkból.

Vagyis az igazi függetlenség elvesztésének művén saját komprádor erőink és a befogadásunkra készülő Unió már akkor is együtt munkálkodtak.

*

Ebbe az Európába igyekezővén élhettük meg az alábbi tapasztalatokat valamikor 2002 decemberében:

„Hazaérkeztünk Európába” – szól a választott, a folyamat befejezését saját sikerének érző vagy érezeteni akaró miniszterelnök szózata.

Ekkor eszembe jutnak kint élő barátok szavai és tapasztalatai arról az Európáról, ahova most megalázottan sompolygunk befelé. A legkevesebb az volt, hogy a korrupció, a gátlástalan érdekek melegágyának nevezték, és akkor még sehol a velünk kapcsolatos történések elemzése.

[...] Csak abban reménykedhetünk, hogy az Unió egy idő után rá fog jönni arra, ami sejthető, nevezetesen, hogy nem lehet érdeke önmaga kizsákmányolása, nem lehet erős egy olyan gazdasági óriás, melyben gyenge szervek is szorgálják az egész szervezet egészségét.

Ez viszont még csak az egyik kérdés.

A másik nem gazdasági.

[...] úgy fognak velünk kezét, hogy közben nem néznek a szemünkbe. Mi udvariasan ugyanezt tesszük. Pontosabban a minket képviselők, akiket mi választottunk ki erre.

Nem kell emlegetnem a Beneš-dekrétumokat, a megoldatlan kisebbségi kérdések sorát, az állampolitikai szinten művelt nacionalizmust stb. Ezek a gennykeltő kórokozók most Európa testévé válnak. Velünk azt akarják elhíttetni, s olykor mi naivul azt is hisszük, hogy abban a pillanatban, mikor belépünk az

Unióba ezek a beteg góccok meggyógyulnak. Vajon nem történhet fordítva? Nem állhat elő egy olyan helyzet, hogy Európa addig talán egészséges(ebb) teste betegszik meg? Nem volt ez vétkes könnyelműség?

[...] Most ismét felsejlik bennem a Trianonban elkövetett egyetemes érvényű hiba, mely győzteseket és veszteseket egyaránt sújtott rettentő rövidlátásában.

Így igyekeztünk mi akkortájt visszakérülni Európába, s még mindég nem volt mindenki számára világos az a felismerés, hogy Európa számos értéke már csak emlékeinkben él, sőt ezek közül számosat mi őrizgetünk. Vajon nekünk kellene Európa felé repesznünk, vagy inkább Európa nyerne azzal, ha visszatérne „belénk”?

*

2004 aztán még sürgetőbbé tette a kérdőjeleket:

Miért, hogy a történelem most sem adott még elégtételt nekünk, s most is attól tartunk, hogy a kétsebességes Európában [...] a kétüteműek szerepét kapjuk? A megtúrtekét. Azokét, akik piacot nyújtanak a birodalmi vágyakat dédelgetni kénytelen kontinensnek. Akik olcsóbb munkaerőt jelentenek. Akik befogadják majd a hulladékot. Akik kiküldik tehetségeiket [...] Valóban igényli Európa az általunk hozott színeket? Vagy amint kiteljesül a – mai jelek szerint mindenáron lezajló – bővítési folyamat, be is darálnak minket az új nagy kohóba?

Globalizált, gépiesen működő falanszter Európa lesz a hazánk, vagy önállóan fejlődő, értékeit gondosan őrző, büszke nemzeti államok közössége jön létre? [...] Védhetjük-e öröklött és vállalt sajátságaink felett az örökösödést? Vagy azok az érdekek, esetleg egyszerűen az új körülmények, a további felmorzsolódás felé hatnak? Alákeringözünk a semmibe egy félelmetesen kutyorgó demográfiai örvény forgásában? [...] Itt élünk az őseink vére által védett földrész szívében, és fogalmunk sincs, hogy Európa szíve mit rejt számunkra? [...]

Ez a sok kérdés egyben jelzi, hogy már az európai álmaink teljesülése előtti időben is tudtuk, mire számíthatunk.

*

A 2004-es adventi levél is a szabadság és függetlenség Európája okozta csalódásról szól:

Vajon valóban annyira szűkében voltunk a történelmi léptékű gondolkodásra képes vezetőknél, mint azt az eredmény mutatja? Ha igen, miért? S ha pedig nem, akkor mi okozta, hogy nem érvényesülhetett szavuk, befolyásuk?

Vajon a Trianon okozta gerinctörés és a második, ezúttal tudati Trianont jelentő puha diktatúra volt az ok? Esetleg együttesen? Miként juthattunk oda, hogy 56 szellemi és lelki életmentő infúziója sem bizonyult ennél erősebbnek?

Ha legújabb kori történelmünknek utóbbi másfél évtizedét vizsgáljuk, hozzá kell tennünk ehhez még valamit. Nagy kitárulkozásunk a világ felé és a bennünk keletkezett vákuumok szomszjas szívó hatása bizony az általunk szabadnak nevezett s hitt világból is mást szippantott be, mint amire vártunk. [...] Egy

hanyatló birodalom kebelezzett be minket, s félek, hogy szép szavai mögött maga is tudja, hogy csupán elkápráztatott gyarmata lehetünk, haldoklásának – újfent önmagát feláldozó – elodázója. Valaha a külső ellenség ellen védelmeztük, most belső rothadása miatt bekövetkezett gyengeségét próbáljuk ideig-óráig enyhíteni. Még az a biztos vigaszunk sincsen, hogy túlélését s vele túlélésünket is szolgáljuk ezzel. [...] az a néhány előny, melyet előttünk lobogtatnak, bizony számos olyan önmegtartóztatást követelő, alapvető érdekeinket keresztező tiltást takar, amelyek betartása még nehezebbé teszi a megmaradásunkért folyó küzdelmet. Magunkra vagyunk utalva. Egyedüli kapaszkodóinkat közös önmagunkban kell keresnünk. És éppen ezért ezt támadják meg azok, akik gyengeségünket akarják.

*

A most faggatott gondolatokkal rokon sorok 2005-ből:

Hamar eltelt ez a bő két és fél esztendő. Európa ismét meghízott. Reményeink ismét megfogytak.

Alig történt meg az örömteli esemény, máris világos minden józanul gondolkodni képes ember számára, hogy a neoliberalizmus szellemében vágózó globalizáció strómanja – az Európai Unió – azt tette, amiért létrehozták.

Ebben az „európai” sikerben – vagyis az újgyarmatosítás mindent elfedő lelkesedést feltételező előrehaladásában – előbb az anyaország, most pedig az abból már 86 éve önmagánál is nagyobb darabot magáénak tudó új tulajdonos politikai elitje jeleskedett. Egyformák voltak a feltétel nélküli csatlakozás igényezetében. A tárgyalások eredményei valójában csak az előre túlcitált elvárásoknak az eredetileg várt szintre való visszarendezését jelentették. Olykor még ennyit sem. A fellelhető különbségek árnyalatnyiak.

A hatalmas agrárproletár tömegekkel belépő Románia nem számolt azok majdani sorsával egy olyan közösségben, amelyben éppen ők jelentik az egyik legfőbb gondot. A történelmi megújulásának csodáiról híres Magyarország vezetői pedig ugyanezt teszik azzal a réteggel, melyből a nemzet eddig mindenkor képes volt talpra állni.

Európa térképén itt úszik egymással szemben a két egykori naphal alakú ország. Fejük, kopoltyújuk közös. Ebben jelképesen benne van az eleve elrendeltetett egység lehetősége, sőt törvénye. Előttük egy közös és azonos veszélyekkel tele jövő. Előttük a veszélyeket jelentős mértékben kiküszöbölni képes összefogás lehetősége. Az eliteket megválasztották népeik, most az elitek válszthatnak, gondjaik immár határtalanok.

Szomszédunknál ma sem a függetlenség vagy a szabadság a legelső, hanem az egyseges és oszthatatlan nemzetállam. Eddig a lakosság be is érte ennek nagyromán tudatával. Hogy ez tán mi lesz, az még kérdéses. Sokan ismerik meg a nagyvilágot, a szuverenitást nem sértő autonómiákat? Van talán egy talán?

*

2005 adventi levele szabadságunk és függetlenségünk belső ellenségeit említi:

Kisebbségben van a nemzet saját hazájában. [...] a helyzet drámai, az idő sürgöt, és a szakadék előttünk tátong.

Mint civil értelmiségiek, mint minden sároktól ódzkodók, hajlamosak lennénk megbújni saját szellemi kuckóink langymelegében, de hiába próbáljuk, mert durva szelek és erős lelkiismereti vívódások fogják megzavarni annak kellemesnek remélt légkörét. Ki kell állni! Ki kell, mert sajnos kevesen vagyunk, s mert napról napra kopik a nemzet jövőjét biztosító létforma igénye, homályosodnak a szemek, és maradék látásukat elterelni csalóka és hívságos, talmi értékek leselkednek minden vonzásukkal. Képzeljük el, hogy mi lesz itt, ha azok, akiknek megmaradásáért aggódunk, nem is fogják ezt igényelni. Ha már nem érdekli őket a holnap, ha az egyén kiteljesedésének hamis jelszavát skandálók elvezetik őket a nemzeti önfeladás végső állomásáig? Miközben az idejében ébredő nemzetek ezzel ellentétes irányba haladnak.

*

2009 tavaszán kelt naplójegyzetben írom:

Új kormány új csellel folytathatja az elkezdett munkát. Majd lesz új gúnyája is. Amolyan szakértői, professzori talár.

Panaszkodom naponta, hogy nincs nemzetstratégiánk. Dehogy nincs! Van nemzetpusztító stratégiánk, és nemzetpusztító stratégiák ülnek a nyakunkon. Nem egyszerűen hozzá nem értők, nem egyszerűen elmebajosak. Nem! Felelős, tudatos rombolók! [...]

Nyakunkba kapott új, szerényen körülpillantgató, szinte félénk zsokének éppen megtévesztően szelíd ábrázatával sorakozik fel a nagy szélhámosok közé. [...]

Mire is gondolok? Nos, a tervezett nemzetveszejtésre.

Mert terveinek célkeresztjében éppen a család, a gyermek és a gyermeket nevelők vannak.

Teszi pedig ezt ott és akkor, ahol és amikor az áldozat csupán évtizednyire áll a demográfiai szakadék visszafordíthatatlanságának pontjától. [...]

A globalizáció népességcsökkenést akar. A megvalósító elv itt is a fűnyíróé. Az az okos önmérséklet, ami elképzelhető a milliárdos vagy százmilliós nemzeteknél, a mi esetünkben már a halált jelenti. Aki hatmillió magyarral számol, az „nulla magyarral” számol. Az nem akarja ismerni egy fogyó nemzet demográfiai örvényének tudományos igazságait, az nem akar tudni a korfáról stb.

Ezek után szabadság és függetlenség már nem számítanak tételnek. [...]

Nehéz évek előtt állunk.

*

Most a 2010-es év egyik utolsó naplójegyzetéből idézek:

Magyar hazánk és nemzetünk léte egyszerre és elválaszthatatlanul táncol a történelmi borotvaélen. Az úgynevezett szabad világba már két évtizede beléptünk, s még nem látjuk igazi eredményét. Annál több csalódás ért, s annál fájdalmasabban vehettük észre, hogy egy kívülről reánk erőltetett durva poli-

tikai diktatúrából egy vonzóra dekorált és belénk oltva működő pénzügyi diktatúrába léptünk át. A rendszerváltásnak nevezett álom nem valósult meg, s nem is valósulhat meg abban a naivul megálmodott formában. [...]

Kemény lépésekre kényszerül a kétharmados többség egyetlen esélyét kihasználni köteles vezetés. Az intenzív szobában nem lehet sokat gondolkodni. Az életmentés szabályai nem hasonlíthatók egy idült betegséget kezelgető ágazat módszereihez. Gyors, határozott s olykor heroikus lépések kellene. Gyakorta kockázatosak. Mi több, a hiba lehetősége is benne van, és annak kiigazítására is ismerni kell a megoldásokat.

Amikor a tét minden hazaszerető szakember szerint a végveszély elhárítása, mely nemcsak az eladósodás, de a demográfia, s ami a legveszélyesebb, a morális válság oldaláról is szorongat, akkor párt, csoport, egyéni s pláne idegen érdekek szerint akadályozni a mentést, csak egyféleképpen minősíthető: hazaárulás.

Tudhatjuk, hogy a tömegek nem mindég úgy élik meg a csalódást, ahogy a tisztánlátásra felkentek. Ők nem a függetlenséget vagy a szabadságot siratják, hanem sokkal földhözragadtabb igényeiket, s annak magasabb összefüggéseiről sokszor mit sem sejtenek. Ez lehet az egyik kapaszkodó függetlenségünk ellenségeinek mesterkedéseire.

*

Aggódások 2011 februárjából:

Az a várakozás, hogy adjon vagy nevelődjön fel egy olyan politikai erő, mely megpróbálhatja az országot a neoliberais tévideológia irányította globális világ „oldalvizén” elkormányozgatni – magyarul életben tartani – addig is, míg ez a rövid életűnek tűnő rendszer önmagát emészti el, beteljesülni látszott.

[...] végig tudni kell, hogy a gazdasági útkeresésnél is nagyobb fontossággal lebeg felettük a legfontosabb feladat. Ez nem oldható meg olyan sürgősséggel, mint a pénzügyi tűzoltó intézkedések. Ez a feladat a nemzet mélységes morális válságának és megosztottságának fokozatos felszámolása. Ennek megoldása képezi minden más kérdés alapját, és egyedüli útként áll előttünk, egy remélt és még ezután kiérdemlendő jövő felé.

És mindezt úgy kell megoldani, hogy az ország függetlensége közben ne sérüljön. Ma is előttünk álló, hatalmas feladat.

*

2011-ben vagyunk:

A teremtés nagy folyamatának, ennek a legtitokzatosabb alkotásnak, mely természetesen nem lehet a véletlen műve, az ember a végső s legnagyobb eredménye. [...] a megmaradáshoz közösségekben kell élnie. Ennek szolgálata nem véletlenül az emberi lét egyik fő parancsolata.

A közösség alapja a család, s ezek alkothatnak különféle feltételek alapján szerveződő kis közösségeket, azok pedig együttesen a nemzeteket. [...] A homogenizálás, a multikulturalizmus erőltetése egy felülről lefelé zajló, fordított folyamatot indít el, a nemzeteket összemossa, a közösségeket felemészti, a kisközösségeket ellehetetleníti, a családokat szétrombolja, s így felszámolja az egyén

létezéséhez és fennmaradásához szükséges feltételeket. Ez pedig a teremtés szándékával szembeforduló pusztítás. Vagyis öngyilkosság!

Ennek a folyamatnak része a szuverén nemzetek felszámolása, szabadságuk látszólagos silányítása.

*

Két jegyzettöredék 2012 végéről:

Mi végre vagyunk hát a világon?, kérdezhetjük Tamási után, s nem áll mellettünk a választ adó regényalak. Más választ adunk mi, gondolkodók, kik hiszünk abban, hogy földi szerepünket feladattal kapjuk, s az nem más, mint a hozzá adományozott képesség jó célok érdekében való, minél hatékonyabb felhasználása. És más választ ad a globalizált világ háttérhatalma, amelyik eleve feleslegesnek tartja a hétmilliárdnyi tömeg nagyobbik részét, s a maradékot is a termelés és fogyasztás folyamata által létrehozott haszonnak az ő számára való biztosítása miatt ismeri el szükségesnek.

S természetesen ott van, és nem is tud, nem is akar válaszolni az a nem kis hányad, amelyet mindez nem érdekel, mert már sikerült bedarálni a közöny pusztulás felé vezető világába. Nézzük vagy hallgatjuk, olvassuk a médiát. Hihetetlen információkhoz jutunk, és tudjuk, hogy ez még csupán a felszín.

És tehetetlennek érezzük magunkat.

Bizony itt már nem a mi kis függetlenségünk a tét. Mert a világot sem tervezik szabadnak s függetlennek.

Erdélyben 92 éve folyik a magyar kultúra háttérbe szorításának politikája. [...] Gazdasági téren pedig: az erdélyi magyar vagyonok kisajátítása, a kisemberek elszegényítése, a gazdasági életben magyarként és becsületesen érvényesülni tudás útjainak elzárása.

A globalizációs háttérhatalom európai megbízottjai és hazai előőrsei – bár kissé más módszerekkel – ugyanezt teszik az anyaországi magyar kultúrával. Nemcsak az állam adósságba kergetésével, a teljes anyagi ellehetetlenítéssel, de a kultúra milyenségét (minőségét) is rombolván, minden erőt bevetve. Minél több embert a globálmassza részévé süllyesztendő. [...] Becsületes magyarként érvényesülni egyre nehezebb lett.

Na és a társadalom?

Egy Trianon traumája nyomán és a korrekció (bécsi döntés) reménytelenségét megélő, elcsüggedt s újabb csalódások miatt ma is csüggeteg társadalomról beszélhetünk a határon túl. A következmény: elvándorlás és fogyás.

És vajon az az elvándorlás és fogyás, ami itt, az „anyaországban”, a hallgatag többség vagy a félrevezetett rikoitozók világában tapasztalható, nem ugyanannak a csüggettségnek egy helyi és mai változata-e?

Ez a párhuzam talán furcsának is tűnhet. De hosszú távon – tehát tervek szerint – mindkettő olyan társadalom vagy társadalomtorzó felé vezethet, amelyik már nem is igényli a függetlenséget.

*

És elérkeztünk 2014-be.

Ne feledkezzünk el legalább megemlíteni a magyar függetlenség egy Trianon után szükségessé vált, sajátos formáját:

[...] mi is emberek vagyunk, mi is közösségi lények vagyunk, nekünk is kialakult a saját – történelmi távlatokban is befogadó – közösségünk, nem akarunk mások elleni közösség lenni, de akarunk egymást támogató közösségként megmaradni, mi több, még mások hasznára is válni. A legnagyobb közösség színeit gazdagítani. [...] A magyar nemzet történetének fordulatai miatt kialakult szétszaggatottságában joga van a világtól elvárni, hogy megadja számára a közös túlélés lehetőségét.

Ennek pedig egyetlen valós megoldása az, ha elszakított részeink a sajátos helyzetüknek megfelelő módon autonómiához jutnak.

Összennemzeti függetlenségünk számára sem közömbös ez.

*

Lássunk egy a 2014-es győzelmet követő és aktualitása miatt valamivel hosszabb gondolatsort:

[...] a történelem furcsa játékokat folytatott velünk, s így kerültünk abba a kegyes helyzetbe, hogy miközben másokat befogadtunk, Európa nem akart befogadni minket, s miközben Európa védelmében sokat véreztünk, oda saját jogon hiába vágyakoztunk.

Aztán mégis megérkeztünk, csak hogy nem úgy s nem azért ahogyan s amiért mi képzeltük. Mert bizony egy gyarmattartásból meggazdagodott és nemzetiségeit még „idejében” homogenizáló, bűneit feledő, azok megítélését (akár joggal) anakronisztikusnak vélő világ látszólag simogatásra kinyújtott keze szorult a nyakunkra. Szüksége volt reánk, hogy hanyatlását elodázza, s ez a terjeszkedő hajlam napjainkban is él és virul.

Az Európai Uniónak nevezet új hatalom, akár egykor az Oszmán Birodalom, a terjeszkedésre alapozza jövőjét, s nem tanul a történelmi tapasztalatból, amely világosan jelzi, hogy ez legfeljebb középtávon hozhat sikert.

Az éppen Európa által összeszűgített hazánknak különös módon kétféle ortodoxia között kell túlélnie. Két egészen más jellegű, csak nevében hasonlatos ortodoxiaról van szó.

Keletről az ortodox törésvonal egy vallás (keleti kereszténység) által definiált, de annál jóval többet jelentő bizantin mentalitással kúszik reánk, és a szakralizált xenofóbia homogenizációs vágya által próbál megsemmisíteni.

Nyugatról a globalizáció neoliberais ideológiája akarja reánk kényszeríteni nem véletlenül ortodoxnak nevezett gazdasági elméleteket és főleg gyakorlatokat.

Így aztán ismét idegen test vagyunk Európában. Két fontos szempontból is, hiszen kelettel szemben 1100 éve gyakoroljuk a befogadó gyakorlatot, sőt a Szent Korona védelme alatt nemzetek nevelkedtek fel. Mai helyzetünkben pedig nyugat felé unortodox gazdaságpolitikával próbálunk védekezni, hogy kitörjünk neokoloniális-újgyarmati állapotunkból.

Nem könnyű ezeket leírni, mert erős igyekezetek és érdekek próbálják azt a látszatot kelteni, hogy bűnös nemzet vagyunk. Hogy elnyomók, népirtók, mások kultúráján gazdagodók és minden rosszra hajlamosak lennénk, s ennek éppen saját testünkéből akadnak terjesztői.

Nem könnyű ezeket leírni, mert a felületesen szemlélődő számára úgy tűnhet, hogy mindent Európától kapunk. Hiszen a beérkező pénzből látható dolgok születnek. Csakhogy kevesen tudják, milyen és mekkora láthatatlan pénz, sőt egyéb forrásaink szöknek el földalatti járatokon nyugat felé. Ennek megszámlálhatatlan változata közül talán érzékletes példa lehet élelmiszeriparunk lesterelése és exportórból importórré süllyesztésünk története.

Ebben a helyzetben érkezünk el oda, hogy az életmentő metamorphosist vizionáló erő újra győzött, még hozzá betartva a sokat emlegetett nyugati „demokratikus” szabályokat, vagyis választási harcában – minden ellenkező híresztelés ellenére – nyugati „ortodox” mércével ismét hatalomra került, hogy tovább haladhassunk ama keskeny „unortodox” menekülési ösvényen.

[...] Hogy miért csak mi vagyunk abban a helyzetben, hogy bármilyen önpusztításra találnak közülünk való kollaboránst, erről nehéz volna beszélni. Ez a téma egyre inkább belevész egy másik hatalmas ötletük feneketlen zsákjába. Úgy hívják, hogy „politikailag inkorrekt”.

Korrekt ugyanakkor az, hogy nyíltan polgárháborúval fenyegetnek, utcai felfordulásokkal és saját demokráciaelveiket tagadó kormánybuktatással riogatnak.

Ebben a harapófogóban lehet-e kétséges, hogy a függetlenségünk veszélyben van. Ezt csak az tagadhatja, aki el akarja veszíteni.

*

Az újabb nagy győzelmet követő további gondolatok:

Egy hanyatló Európában, ahol a megmenekülés útja a nemzetek Európája fontosságának felismerésén és a keresztény gyökerek fontosságának elismerésén keresztül vezet, egy olyan környezetben, ahol a saját Trianon-pszichózissal immáron nálunk is nagyobb mértékben küzdő győztesek még a hamis nemzettudat felépítésének felívelő szakaszát élik, döntő fontosságú lehetne, ha őket megelőzve sikerülne felnevelnünk egy valódi magyar és valódi európai tudatú nemzedéket, amely aztán ezt adná tovább kései utódainknak. [...] Az út – ahogyan az elszakítottországban azt Reményik Sándor megjelölte – világosnak látszik: „A templom és az iskola!” Meg kell próbálnunk erre az útra ismét rátalálni.

Mert különben a saját függetlenségét is eljátszó Európa maga alá temet minket.

Huszonöt év aggodalmainak felsorolása végén jó lenne e történelmi körhíntánál is magasabbról alátekinteni, és felcsillantani a reményt, hogy lesz ez még másként is. Hiszen Kosáry Domokos „Az európai fejlődési modell és Magyar-

ország” című tanulmányában megnyugtat, hogy Európa epicentruma és peremvidéke folytonos változásban volt, és számos olyan ország van, amelyik az európai fejlődés során onnan ide s főleg innen oda került. Vagyis a modell nem maradt változatlan, predesztinált. Sőt azt is mondja, hogy „mind az epicentrum, mind a peremzónák egyazon egybefüggő modell részei, amelyből egyikük sem mellőzhető”. Csakhogy amíg az évszázadok során zajló folyamatoknak volt idejük mindezt kifizetni, ma a történelem végletes felgyorsulása miatt hihetetlenül rövid idő alatt történhetnek hihetetlenül végzetes változások. És erre felkészülni egy ilyen mértékben megosztott országban csak egészen kivételes erőfeszítések és áldozatok árán lehetne. Fritz Tamás egy tanulmányában az angol példát hozza fel arra, mennyire fontos volt az időtényező szerepe a nemzeti függetlenség-gazdasági átalakulás-demokratikus rendszer kiépítésének útján, hogy kialakulhassanak a stabil struktúrák, és elsajátítható, kitörölhetetlen normává legyenek a megfelelő magatartásformák. A posztkommunista peremvidéken a demokráciát gyorsan bevezették, de a megszilárdítás lassú folyamata csak utána kezdődött el. Szerinte ehhez 25-30 év szükséges a közép-európai országoknál, a balkáni, valamint kelet-európai viszonylatban még több stb. De a politikai elitek kellő magatartásának szükségességére is felhívja a figyelmet. Molnár Gusztáv 1989-ben figyelmeztet: „Rendkívüli felelősség hárul azonban azokra is, akik a Közép-Kelet-Európában súlyosan kompromittálódott konzervatív és szocialista tradíció demokratizálására vállalkoznak.”

Ezért tért vissza aggodalmaim hosszadalmas s mégis röpké felsorolásában annyiszor a más nemzeteknél természetesnek tűnő, nálunk meg 70 éve fokozatosan sorvadó – a függetlenség és szabadság feltétlen igényére épülő – nemzet-tudat kérdése. Ennek az egészséges formájában ápolva sok mindent megoldani, sőt bizonyos időszakokban pótolni képes tudatnak az újraépítése is időigényes, de éppen ezért nélkülözhetetlen feladat.

Mert a nemzettudat egyenlő a szabadság és függetlenség kivívásának esélyével, az pedig a megmaradás egyedüli biztosítéka.

S hogy még többeknél megnehezítem véleményem elfogadhatóságát, hozzászám: a nemzettudat ott a legerősebb és leghatékonyabb, ahol hittel párosul.

Ez az a pont, ahol a függetlenség és a szabadság fogalma mégis elválik egymástól. Előbbinek csupán földi, utóbbinak égi és földi jellegénél fogva.

Még rövidebben összefoglalva „egy nemzeti érzelmű irástudó” függetlenségünkön alkotott véleményét, ma azt kell mondanom, hogy évszázados európai álmunkban újra és újra csalódtunk. Talán, mert mi mindég egy képzelt Európára vágytunk egyoldalúan, miközben az nem volt igazán érdekelt a mi függetlenségünkben, főleg megerősödésünkben.

Ma Magyarország függetlenként próbálna működni, és éppen ez jelenti a legnagyobb veszélyt függetlenségére.

De mi mást tehetne?

E nagy ellentmondás feloldása ismét a politika sajnos soha sem steril laboratóriumának feladata.